

Niespodziewane odkrycie archeologiczne dzięki badaniom w MCO Affidea w Otwocku

Kapłan okazał się kobietą - to pierwsze i jakże zaskakujące wyniki badań polskich naukowców

W grudniu 2015 r. w ramach Warsaw Mummy Project (Warszawskiego Projektu Interdyscyplinarnych Badań Mumii) polscy naukowcy przeprowadzili nieinwazyjne badania starożytnych mumii za pomocą tomografii komputerowej (TK) i rentgena (RTG) pod okiem specjalistów onkologów i radiologów z Międzynarodowego Centrum Onkologii Affidea w Otwocku. Autorami projektu są polscy archeolodzy i bioarcheolodzy z Uniwersytetu Warszawskiego. Jest on realizowany w ścisłej współpracy z Muzeum Narodowym w Warszawie. Pierwsze wyniki tych badań są zaskakujące – po przeprowadzeniu dokładnych analiz okazało się, że mumia kapłana Hor-Dżehutiego, która znajduje się w Muzeum Narodowym w Warszawie, kryje pod zwojami bandaży... ciało kobiety.

Po tym jak mumia trafiła do Polski w XIX wieku, podejrzewano, że jest to „mumia niewiasty”. Dopiero w okresie międzywojennym po przeczytaniu napisów hieroglificznych na sarkofagu wskazujących, że jego właścicielem jest kapłan Hor-Dżehuti, uznano, że mumia należy do mężczyzny. Z informacji Muzeum Narodowego w Warszawie wynika, że Hor-Dżehuti był pisarzem miejskim i zarządcą w okolicach Medinet Habu w Tebach Zachodnich oraz kapłanem Horusa-Thota, miejscowego świętego, czczonego w okresie grecko-rzymskim. Kapłan żył w 1. poł. I w. p.n.e. - 1. poł. I w. n.e.

Badania tomograficzne wykonane w MCO Affidea w Otwocku wykazały, że szkielet domniemanego kapłana ma bardzo delikatną budowę, co wzbudziło wątpliwości naukowców co do jego płci. Badacze zmierzili kości widoczne na skanach tomograficznych i dokonali pomiarów antropologicznych, co potwierdziło przypuszczenie, że domniemana mumia Hor-Dżehutiego jest jednak mumią kobiety. Dodatkowym dowodem świadczącym o płci żeńskiej jest mała średnica głowy kości udowej i doskonale widoczne długie, lokowane włosy. Bardziej szczegółowe analizy potwierdziły brak na obrazach tomograficznych penisa, pomimo że według posiadanej wiedzy Egipcjanie mumifikowali ten organ.

Zastosowana technologia tomograficzna pozwoliła nam bez rozwijania mumii wykonać trójwymiarową rekonstrukcję ciała zmarłej kobiety. Na wizualizacjach wykonanych dzięki zaawansowanym programom widać zmumifikowane kobiece piersi, przez tysiące lat ukryte pod bandażami. Na razie nie jesteśmy w stanie podać przyczyny jej śmierci, ale wiemy na pewno, że zmarła w wieku 20-30 lat – mówi Marzena Ożarek-Szilke, archeolog i antropolog fizyczna z Uniwersytetu Warszawskiego.

Warsaw Mummy Project to największa na świecie realizowana na tak dużą skalę interdyscyplinarna inicjatywa naukowa poświęcona badaniom starożytnych mumii. Ma ona na celu wieloaspektowe przebadanie mumii egipskich m.in. pod kątem występowania chorób

nowotworowych. Jego autorami są polscy archeolodzy i bioarcheolodzy, doktoranci Uniwersytetu Warszawskiego: Wojciech Ejsmond, Marzena Ożarek-Szilke i Kamila Braulińska.

W ramach projektu przebadano łącznie 42 eksponaty: mumie ludzkie i zwierzęce oraz ich fragmenty (dłonie, głowy, stopy). Część z nich jest depozytem Uniwersytetu Warszawskiego przekazany Muzeum Narodowemu w Warszawie, a także depozytem Muzeum Etnograficznego (dłoń) i Luwru (kot, krokodyl oraz baran). Naukowcy w pierwszej kolejności sprawdzili, czy mumie są autentyczne i co zawierają. Badania TK pozwoliły odpowiedzieć na pytania o gatunek, płeć i wiek mumii, ale przede wszystkim umożliwiają weryfikację chorób występujących w starożytności, w tym chorób kośćca, schorzeń metabolicznych, zakaźnych, naczyniowych, odpasożytniczych i nowotworowych.

Jesteśmy zaszczytzeni, że mogliśmy przyczynić się do tak ciekawego odkrycia i mamy swój wkład w rozwój polskiej nauki. Wysokiej jakości sprzęt i wiedza naszych specjalistów pozwoliły na przeprowadzenie kompleksowego badania tak delikatnych struktur jakimi są mumie. Ta sama technologia i umiejętności lekarzy pozwalają na szczegółowe badanie w przypadku m.in. chorób nowotworowych, gdzie liczy się ogromna precyzja – mówi Andrzej Radkowski, dyrektor medyczny Affidea Polska, która była wyłącznym partnerem medycznym pierwszego etapu badań w ramach Warsaw Mummy Project.